

LES NOUVELLES PLANTES MÉDICINALES

À la Renaissance, la thérapeutique des Anciens reste actuelle : régime, diète, bains chauds, lait de chèvre, vomitifs, purgatifs, ventouses et saignées sont préconisés. La Théorie des signatures (la forme de la plante est à rapprocher de ses propriétés thérapeutiques) est appliquée pour le choix des remèdes. La découverte de l'Amérique introduit l'ipéca, le peyotl, la coca et le quinquina qu'on administre contre les fièvres, sous forme de décoctions, potions, fumigations ou collyres. Les premiers grands jardins botaniques apparaissent et rassemblent de nombreuses plantes médicinales, y compris des espèces rares. On assiste à la publication d'ouvrages avec des illustrations de plantes gravées sur bois et des commentaires d'auteurs anciens. La thérapeutique se fonde sur les réceptaires (des recettes de plantes de jardin) et des antidotaires (des préparations à base de plantes exotiques venant de l'Orient).

NIEUWE GENEESKRACHTIGE PLANTEN

In de renaissance gelden nog steeds de geneeswijzen van de wetenschappers uit de oudheid: diëten, warme baden, geitenmelk, braakmiddelen, laxeermiddelen, laatkoppen en aderlatingen worden warm aanbevolen. De Signatuurleer (de therapeutische eigenschappen van een plant hebben te maken met de vorm ervan) wordt toegepast voor de keuze van de geneesmiddelen. Door de ontdekking van Amerika maken we kennis met ipecacuanha of braakwortel, peyote, coca en kina die tegen koorts wordt toegediend, in de vorm van aftreksels, drankjes, inhalaties of oogwater. De eerste grote botanische tuinen worden aangelegd met talrijke geneeskrachtige planten waaronder ook zeldzame soorten. Werken worden gepubliceerd met in hout gegraveerde tekeningen en commentaren van schrijvers uit de oudheid. De therapie baseert zich op recepten met tuinplanten en antidota (preparaten op basis van exotische planten uit het Oosten).

NEW MEDICINAL PLANTS

During the Renaissance the therapeutic practices of antiquity are still practised: regime, diet, hot baths, goat's milk, emetics, purgatives, cupping bowls and blood-letting are prescribed. The theory of signatures (the shape of a plant suggests its therapeutic properties) is applied in selecting remedies. The discovery of the Americas introduced ipecac, peyote, coca and quinine for administration against fevers in the form of decoction, potion, fumigation or collyrium. The first great botanical gardens appear and bring together numerous medicinal plants including rare species. Works are published containing woodcuts and commentaries of ancient authors. Therapies are based on herbal recipes (for garden plants) and antidotaries (preparations based on exotic plants brought from the Orient).

LES GRANDS PHARMACOLOGUES

NICOLAS MONARDES (1493-1588)

Médecin à Séville, il profite de sa position de commerçant pour décrire des plantes inconnues qui arrivent du Nouveau Monde. Il a ainsi participé à la diffusion de l'ananas, de la cacahuète, du maïs, de la coca et du tabac.

ANDRES LAGUNA de SEGOVIA (1499-1599)

Médecin, pharmacologue, botaniste, philosophe et humaniste, il étudie d'abord à Salamanque puis à Paris. Vers 1557, il devient un des médecins de Charles Quint et de Philippe II et collabore avec l'Université d'Alcala de Henares. Il publie sur Dioscoride, Galien et également des traités sur la peste.

MICHEL SERVET (1511-1553)

Théologien et médecin espagnol, il est brûlé vif à Genève à l'instigation de Jean Calvin. Il a écrit le Manuscrit de Complutense sur Dioscoride et redécouvert la façon dont le sang passe dans les poumons pour se ré-oxygéner, en s'inspirant d'Ibn Al-Nafis.

DE GROTE FARMACOLOGEN

NICOLAS MONARDES (1493-1588)

Is arts in Sevilla en profiteert van zijn positie als handelaar om onbekende planten te beschrijven die uit de Nieuwe Wereld komen. Zo heeft hij bijgedragen aan de verspreiding van ananas, pinda, maïs, coca en tabak.

ANDRES LAGUNA de SEGOVIA (1499-1599)

Is arts, farmacoloog, botanist, filosoof en humanist. Hij studeert eerst in Salamanca en daarna in Parijs. Omstreeks 1557 wordt hij een van de artsen van Karel V en Filips II en werkt hij samen met de universiteit van Alcala de Henares. Hij publiceert werken over Dioscorides en Galenus en schrijft ook verhandelingen over de pest.

MICHAEL SERVET (1511-1553)

Spaans theoloog en arts. Hij wordt in Geneve levend verbrand op aansporing van Johannes Calvijn. Hij heeft het *Manuscrit de Complutense* over Dioscorides geschreven en herontdekt hoe bloed door de longen stroomt om opnieuw zuurstof op te nemen. Hiervoor inspireerde hij zich op Ibn Al-Nafis.

MAJOR PHARMACOLOGISTS

NICOLAS MONARDES (1493-1588)

Physician in Seville, also a trader, he describes the unknown plants arriving from the New World. Thus he helped in the dissemination of the pineapple, of peanuts, maize, coca and tobacco.

ANDRÉS LAGUNA de SEGOVIA (1499-1599)

Doctor, pharmacologist, botanist, philosopher and humanist, he studied first in Salamanca and later in Paris. Around 1557, he becomes one of the doctors of Charles V and Philip II and collaborates with the Alcala de Henares University. He published works on Dioscorides, Galen and on the plague.

MICHAEL SERVETUS (1511-1553)

Spanish theologian and physician, he was burnt to death in Geneva on the instigation of Jean Calvin. He wrote the *Manuscript of the Complutense* on Dioscorides and rediscovered how the blood passes through the lungs to be reoxygenated, drawing his inspiration from Ibn Al-Nafis.

Capficum recuruis filiquis.

FRANCISCO VALLES DE COVARRUBIAS (1524-1592)

Médecin royal de Philippe II et professeur à l’Université Complutense à Alcalá, il a publié les *Controverses*, composées de commentaires sur Hippocrate et sur Galien, privilégiant le premier.

PIERANDREA MATTIOLI (1501-1577)

Son arsenal thérapeutique s’inspire de Dioscoride, *le Prince des Simples*. Il écrit : « les plantes branchues doivent être cueillies lorsqu’elles sont en graine, les fleurs lorsqu’elles tombent d’elles mêmes, les racines lorsque les fleurs commencent à tomber ». Il précise des techniques de conservation : « les fleurs et toutes les choses aromatiques doivent être garées en bottes ... les graines peuvent être enveloppées de papier, les médicaments liquides doivent être conservés dans des vases en argent, en verre ou de corne ».

REMBERT DODOENS (1518-1586)

Anversois, médecin de l’Empereur Maximilien à Vienne, puis professeur à Leyde, il classe les plantes suivant leur utilité économique et médicale. Ainsi, la thérapeutique par les plantes au 16e siècle s’éloigne de la tradition antique et arabe pour se construire sur l’observation du réel. C’est l’ère de la botanique appliquée. Sa statue, place du Petit Sablon à Bruxelles, a été réalisée par Alphonse de Tombay en 1890.

FRANCISCO VALLES DE COVARRUBIAS (1524-1592)

Koninklijke arts van Filips II en professor aan de Complutense Universiteit in Alcalá. Hij heeft de *Controversia* gepubliceerd, samengesteld uit commentaren over Hippocrates en Galenus waarbij hij de voorkeur gaf aan de eerste.

PIERANDREA MATTIOLI (1501-1577)

Zijn therapeutische middelen zijn geïnspireerd op Dioscorides, *de prins van de geneeskrachtige kruiden*. Hij schrijft: ‘dichtgetakte planten moeten worden geplukt net voor ze gaan doorschieten, bloemen wanneer ze uit zichzelf vallen, wortels wanneer de bloemen beginnen te vallen’. Hij beschrijft de bewaartechnieken: ‘bloemen en alle aromatische zaken moeten in bundels worden bewaard ... zaden kunnen in papier worden gerold, vloeibare medicijnen moeten in zilveren, glazen of hoornen potten worden bewaard’.

REMBERT DODOENS (1518-1586)

Antwerpenaar, arts van keizer Maximiliaan in Wenen en vervolgens professor in Leiden. Hij rangschikt planten volgens hun economische en medische nut. Zo nemen behandelingen op basis van planten in de 16e eeuw steeds meer afstand van de antieke en Arabische gebruiken en worden ze gebaseerd op de observatie van de werkelijkheid. Dit is het tijdperk van de toegepaste botanica. Zijn standbeeld op de Kleine Zavel square werd in 1890 door Alphonse de Tombay gemaakt.

FRANCISCO VALLES of COVARRUBIAS (1524-1592)

Court doctor to Philip II and professor at Complutense University in Alcalá, he published the *Controverses*, composed of commentaries on Hippocrates and Galen, giving preference to the former.

PIERANDREA MATTIOLI (1501-1577)

His therapeutic arsenal was inspired by Dioscorides, *Prince of Simples*. He writes: “branched plants should be gathered while in seed, flowers when they are falling naturally, roots when the flowers start to fall”. He prescribes methods of conservation: “flowers and all things aromatic should be gathered in bunches ... seeds may be wrapped in paper, liquid medicines should be stored in silver, glass or horn vases”.

REMBERT DODOENS (1518-1586)

An Antwerper, doctor to the Emperor Maximilian in Vienna, professor in Leyden, he classified plants according to their economic and medical uses. Thus, plant therapies in the 16th moved away from Antique and Arab traditions towards a basis on observation of reality. This was the era of applied botanicals. His statue on the Petit Sablon square in Brussels was the work of Alphonse de Tombay in 1890.

Mala infana.

